

Evropa, gospodarna z viri
Raziskava med lokalnimi in regionalnimi
oblastmi
Povzetek ugotovitev

Ugotovitve temeljijo na dokumentu z naslovom *Ocena vodilne pobude Evropa, gospodarna z viri*, ki so ga pripravili Zoran Rušnov, Umberto Pisano in Norma Schönherr z Raziskovalnega inštituta za upravljanje trajnosti (RIMAS) Univerze za ekonomijo na Dunaju.

Poročilo ne predstavlja uradnega stališča Odbora regij.

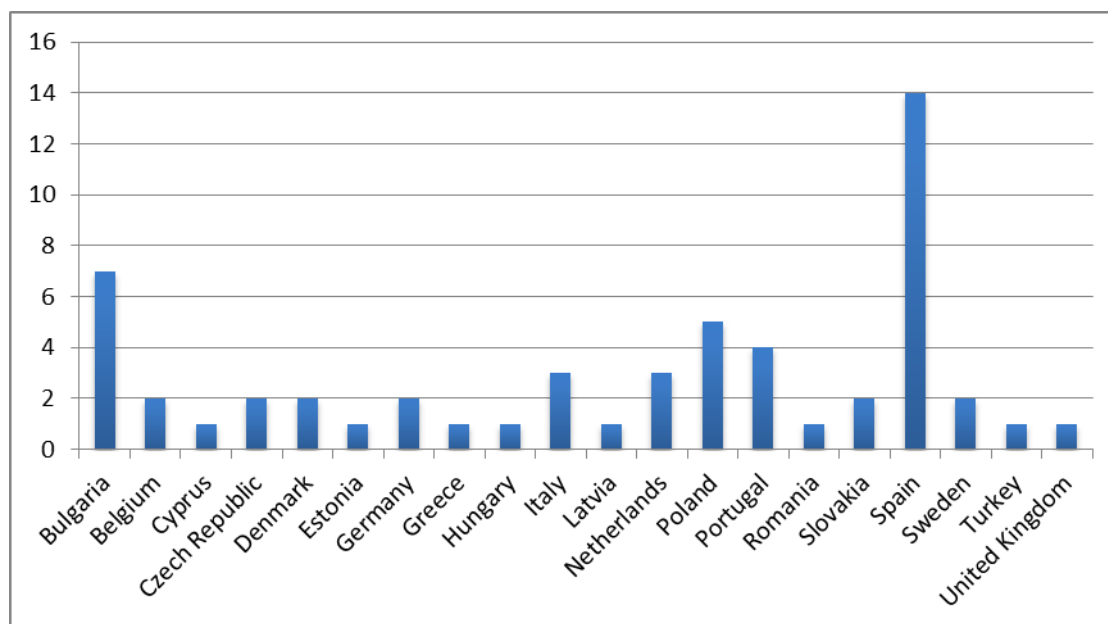
Več informacij o Evropski uniji in Odboru regij je na voljo na spletnih straneh:
<http://www.europa.eu> in <http://www.cor.europa.eu>.

© Evropska unija, Avgust 2013
Delna reprodukcija je dovoljena ob izrecni navedbi vira.

Uvod

Odbor regij je v drugi četrtini leta 2013 prek svoje platforme za spremljanje strategije Evropa 2020 izvedel anketo o vodilni pobudi *Evropa, gospodarna z viri*¹, da bi pridobil najnovejše podatke o izvajanju z vidika lokalnih in regionalnih oblasti.

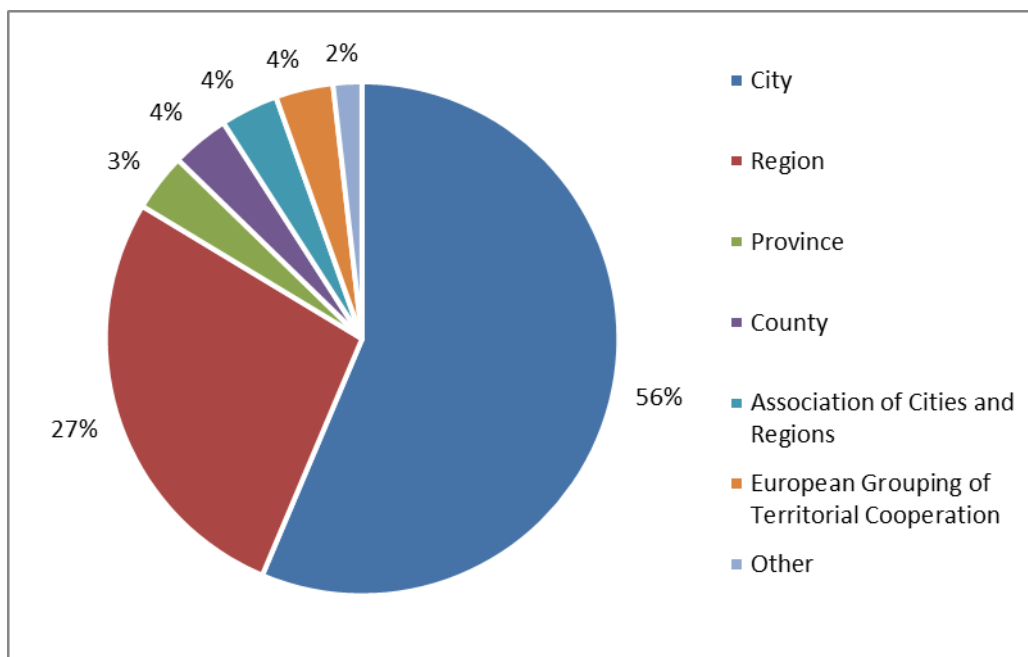
Anketa je del širšega spremljanja strategije Evropa 2020, ki ga je Odbor regij (OR) začel decembra 2012 in bo trajalo do novembra 2013. Ugotovitve posameznih ocen služijo kot podlaga za sedem konferenc – ena konferenca za vsako oceno vodilne pobude – pridobljeni podatki pa bodo uporabljeni tudi pri pripravi prispevka Odbora regij k vmesnemu pregledu strategije Evropa 2020, predvidenem v letu 2014. Poročilo o rezultatih ankete temelji na **55 odgovorih iz 20 držav članic EU in iz Turčije** (slika 1.1). Ugotovitve bodo predstavljene na konferenci OR 2. in 3. septembra 2013 v Vilni.

Slika 1: Število prejetih izpolnjenih vprašalnikov iz držav članic EU

Večina odgovorov prihaja iz oziroma je bila poslana v imenu mest (56 %), ki jim sledijo regije (27 %), okrožja (4 %), združenja mest in regij (4 %) ter evropska združenja za teritorialno sodelovanje (4 %), pokrajine (3 %) in drugi (2 %) (slika 1.2). Od 55 sodelujočih v anketi je 27 članov platforme Odbora regij za spremljanje strategije Evropa 2020.

¹ Anketa je potekala od 30. aprila do 11. julija 2013. Vprašalnik in osnovne informacije so na voljo na spletni strani: <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/ClosedSurveys/Pages/A-Resource-Efficient-Europe.aspx>.

Slika 2: Prejeti izpolnjeni vprašalniki glede na vrsto oblasti

Poročilo je v skladu s sklopi vprašanj iz vprašalnika razdeljeno na štiri dele, in sicer:

- politični izzivi ter odzivi na regionalni in lokalni ravni,
- pomen pobude *Evropa, gospodarna z viri* za lokalne oblasti,
- pomen nacionalnih politik za lokalne oblasti,
- politična vprašanja in financiranje.

V vsakem delu so povzeti porajajoči se trendi na podlagi odgovorov in poudarjeni posebni vidiki in izvirne pripombe. Poročilo je opremljeno z uvodom, v katerem so predstavljeni vodilna pobuda ter aktualna vprašanja in izzivi na političnih področjih, na katere se pobuda nanaša.

Povzetek in sklepi

Vprašalnik je bil sestavljen iz 18 vprašanj, razvrščenih v 4 sklope. Povzetek glavnih ugotovitev in zaključki, ki jih je mogoče potegniti iz prejetih odgovorov, so naslednji:

- **71 %** lokalnih in regionalnih oblasti meni, da je **energetska učinkovitost in uporaba obnovljivih virov energije največji izziv** za njihovo regijo oziroma mesto, **58 %** pa jih je za največji izziv označilo **učinkovitejšo rabo virov**. Sledita **prehod na nizkoogljično gospodarstvo in posodobitev prometnega sektorja**, navedena v 44 % odgovorov.
- **67 %** sodelujočih v anketi je kot **najpomembnejši cilj** glede na izzive, s katerimi se trenutno sooča njihova regija, navedlo **prepoznavati in ustvarjati nove priložnosti na lokalni ravni za gospodarsko rast in več inovacij ter večjo konkurenčnost**. Poleg tega jih je **58 %** kot najpomembnejši cilj navedlo **boj proti podnebnim spremembam in omejitvev okoljskih vplivov rabe virov**, **56 %** pa **izboljšanje gospodarske uspešnosti in zmanjšanje rabe virov**.
- **53 %** sodelujočih v anketi je sprejelo politike v zvezi z učinkovito uporabo virov na področju **nizkoogljičnih in z viri gospodarnih energetskih sistemov**. **44 %** jih izvaja politike **trajnostne potrošnje in proizvodnje ter nizkoogljičnega in z viri gospodarnega prometa**. Dodatnih **35 %** na regionalni ravni izvaja politike **učinkovite uporabe surovin (minerali, les, biomasa)** in **29 %** politike na področju **gospodarstva brez odpadkov ter biotske raznovrstnosti, ekosistemskih storitev in rabe tal**.
- **65 %** lokalnih in regionalnih oblasti je potrdilo, da so **sprejele politike, ki so medsebojno povezane v celostni okvir**, in le **15 %** jih je navedlo, da **niso sprejele celostnih politik**, 20 % sodelujočih pa na to vprašanje ni odgovorilo.
- **44 %** sodelujočih v anketi meni, da je **20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov glede na leto 1990 delno uresničljivo**. **35 %** meni, da je ta **zelo ustrezen**. Glede cilja **20-odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov** **56 %** sodelujočih meni, da je **delno uresničljiv**, **33 %** pa, da je **zelo verjetno uresničljiv**. Na vprašanje o **izboljšanju energetske učinkovitosti za 20 %**, je **56 %** sodelujočih navedlo, da je to **delno uresničljivo**, in **31 %**, da je ta cilj **zelo verjetno uresničljiv**.

- **65 %** sodelujočih bi **razširilo okvir Konvencije županov** na ključno področje **ravnanja z odpadki**. **55 %** bi jih tudi podprlo vključitev **gospodarjenja z vodami** in **53 %** **biotsko raznovrstnost in rabo tal**. **51 %** sodelujočih bi želelo, da se v področje delovanja Konvencije županov vključi **onesnaženje zraka**.
- **skoraj 46 %** sodelujočih meni, da je cilj **20-odstotnega zmanjšanja vloženi sredstev v prehranjevalni verigi delno uresničljiv**, medtem ko **27 %** sodelujočih v anketi meni, da ta cilj **ni ustrezen**. V zvezi z mejnikom, da naj bi bile vse nove stavbe **skoraj nič-energijske in iz visoko učinkovitih materialov**, je **45 %** sodelujočih menilo, da je **delno uresničljiv**, in **42 %** jih je menilo, da je **zelo verjetno uresničljiv**. **Enoodstotno letno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov pri prometu** na področju mobilnosti je **44 %** sodelujočih označilo kot **zelo verjetno uresničljivo**, **36 %** pa kot **delno uresničljivo**.
- **64 %** lokalnih in regionalnih oblasti je kot najpomembnejšo politiko za svoje lokalne oziroma regionalne razmere navedlo **spodbujanje boljšega gospodarjenja z vodnimi viri**. **55 %** jih je navedlo **spodbujanje trajnostne potrošnje in proizvodnje** in **53 %** **spreminjanje odpadkov v vire**. **45 %** jih je navedlo tudi **podporo dodatnim raziskavam in inovacijam**.
- **51 %** sodelujočih v anketi je kot **najtežje uresničljiv ukrep** v okviru vodilne pobude o gospodarni uporabi virov navedlo **inovacije in naložbe**. **47 %** jih je izrazilo obžalovanje nad **težko dostopnimi subvencijami**.
- lokalne in regionalne oblasti so na vprašanje o prednostih in pomanjkljivostih vodilne pobude *Evropa, gospodarna z viri* s svojega regionalnega oziroma lokalnega vidika podale zelo različne odgovore, iz katerih je mogoče izluščiti dve glavni pozitivni točki, in sicer, da lokalne in regionalne oblasti cenijo namero vodilne pobude, da opredeli cilje in daje večjo težo okoljski politiki v Evropi. V zvezi s pomanjkljivostmi so lokalne in regionalne oblasti opozorile na to, da vodilna pobuda *Evropa, gospodarna z viri* ni dovolj prilagojena gospodarski krizi ter zavira napredek h gospodarnemu izkoriščanju virov na regionalni ravni. Med drugim so navedle tudi nezadostno vključenost lokalnih akterjev ter ohlapne smernice za cilje.
- **27 %** sodelujočih **bi priporočilo spremembe** v vodilni pobudi *Evropa, gospodarna z viri*.

- **36 %** sodelujočih v anketi je navedlo, da njihov **nacionalni program reform ustreza njihovim lokalnim oziroma regionalnim potrebam** v zvezi s političnimi področji, ki so zajeta v vodilno pobudo *Evropa, gospodarna z viri*. Nasprotno pa jih **20 %** meni, da nacionalni programi reform ne ustrezajo njihovim lokalnim oziroma regionalnim potrebam na področjih gospodarnega izkoriščanja virov.
- na vprašanje, ali predlagajo kakšne spremembe nacionalnega programa reform za svojo državo na področju učinkovite uporabe virov, je **le 25 % sodelujočih odgovorilo pritrdilno**.
- **71 %** sodelujočih v anketi je navedlo, da so odvisni od financiranja, pri čemer je **ESSR** najpogosteje uporabljeni vir financiranja za ukrepe, povezane z vodilno pobudo o gospodarnem izkoriščanju virov. Lokalne in regionalne oblasti uporabljajo tudi sredstva **Kohezijskega sklada (47 %)**, **ESS (40 %)** in **LIFE (35 %)**.
- **49 %** sodelujočih izvaja ukrepe za uresničevanje vodilne pobude *Evropa, gospodarna z viri* v partnerstvu z različnimi ravnmi upravljanja.
- **40 %** sodelujočih v anketi poudarja, da **med političnim okvirom EU in lokalno ravnanje ni dovolj povezav**.
- **73 %** regionalnih in lokalnih oblasti navaja, da imajo **strategijo za vključevanje različnih akterjev za doseganje ciljev politike iz pobude *Evropa, gospodarna z viri***. Od teh 73 % jih petina izvaja kampanje obveščanja za vključevanje in angažiranje javnosti. Le 10 % jih v večsektorski pristop dejavno vključuje MSP.

Na splošno se zdi, da so lokalne in regionalne oblasti na dobri poti k uresničevanju ciljev vodilne pobude *Evropa, gospodarna z viri*. Vendar pa je za doseg določenih ciljev treba rešiti nekatere izzive. Kot opisano, sta energetska učinkovitost in uporaba energije iz obnovljivih virov glavna izziva, ki ju navajajo lokalne in regionalne oblasti. Razlog za to je morda dejstvo, da prehod z običajnih energetskih sistemov na obnovljive povzroča težave pri izvajanju, bodisi zaradi finančnih bodisi tehnoloških omejitev.

Potrebo po inovativnih energetskih sistemih, ki znižujejo stroške in zato krepijo gospodarstvo, poudarja pomen, ki ga lokalne in regionalne oblasti pripisujejo opredelitvi in ustvarjanju novih priložnosti za gospodarsko rast in več inovacij. V okviru zmanjšanja emisij toplogrednih plinov za 20 % je iz odgovorov lokalnih in regionalnih oblasti mogoče zaznati trend spodbujanja in razširjanja javnega prometa s ciljem zmanjšati emisije v prometu.

Lokalne in regionalne oblasti tudi opisujejo težave pri zmanjšanju vloženi sredstev v prehranjevalni verigi, ker nacionalne vlade ne zagotavljajo smernic. Med porajajočimi vprašanji je tudi pridobivanje naložb za projekte energetske učinkovitosti bodisi z evropskim bodisi zasebnim financiranjem.

V zvezi s predlaganimi spremembami vodilne pobude lokalne in regionalne oblasti navajajo podobne predloge, zlasti potrebo po večjem proračunu in jasnih zavezujočih ciljih. Poleg tega je razviden jasen poziv k boljši povezanosti med lokalnimi in regionalnimi oblastmi ter evropskim političnim okvirom, ki priča o nizki stopnji vključenosti lokalnih in regionalnih oblasti na tem področju.
